Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (pirmā palāta)

2025. gada 4. decembrī*

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Dažu autortiesību un blakustiesību aspektu saskaņošana informācijas sabiedrībā – Direktīva 2001/29/EK – 2. līdz 4. pants – Reproducēšanas tiesības – Jēdziens "darbs" – Lietišķās mākslas darba autortiesību aizsardzība – Lietišķās mākslas objekta oriģinalitātes pārbaude – Jēdziens "brīva un radoša izvēle" – Kritēriji šīs izvēles novērtēšanai – Ekskluzīvo tiesību pārkāpuma novērtējums

Apvienotajās lietās C-580/23 un C-795/23

par diviem lūgumiem sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Svea hovrätt, Patent- och marknadsöverdomstolen* (*Svea* apelācijas tiesa kā Patentu un komerclietu apelācijas tiesa, Zviedrija) (C-580/23) un *Bundesgerichtshof* (Federālā augstākā tiesa, Vācija) (C-795/23) iesniegušas attiecīgi ar 2023. gada 20. septembra un 2023. gada 21. decembra lēmumiem un kas Tiesā reģistrēti attiecīgi 2023. gada 21. septembrī un 2023. gada 21. decembrī, tiesvedībās

Mio AB,

Mio e-handel AB,

Mio Försäljning AB

pret

Galleri Mikael & Thomas Asplund Aktiebolag (C-580/23)

un

USM U. Schärer Söhne AG

pret

konektra GmbH,

LN (C-795/23),

TIESA (pirmā palāta)

* Tiesvedības valodas – vācu un zviedru.

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs F. Biltšens [*F. Biltgen*], Tiesas priekšsēdētāja vietnieks T. fon Danvics [*T. von Danwitz*], kas pilda pirmās palātas tiesneša pienākumus, tiesneši I. Ziemele (referente), A. Kumins [*A. Kumin*] un S. Žervazonī [*S. Gervasoni*],

ģenerāladvokāts: M. Špunars [*M. Szpunar*],

sekretāre: S. Stremholma [*C. Strömholm*], administratore,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2025. gada 30. janvāra tiesas sēdi,

ņemot vērā apsvērumus, ko snieguši:

– *Mio AB*, *Mio e-handel AB* un *Mio Försäljning AB* vārdā – *Å. Hellstadius*, *M. Johansson* un *R. Wessman*, *advokater*,

– *konektra GmbH* un LN vārdā – *R. Hirsch* un *N. Tretter*, *Rechtsanwälte*,

– *Galleri Mikael & Thomas Asplund Aktiebolag* vārdā – *M. Bruder* un *H. Wistam*, *advokater*,

– *USM U. Schärer Söhne AG* vārdā – *E. Keller* un *V. Zipperich*, *Rechtsanwälte*,

– Francijas valdības vārdā – *R. Bénard* un *E. Timmermans*, pārstāvji,

– Nīderlandes valdības vārdā – *M. K. Bulterman* un *J. M. Hoogveld*, pārstāvji,

– Eiropas Komisijas vārdā – *C. Faroghi*, *J. Samnadda* un *G. von Rintelen*, pārstāvji,

noklausījusies ģenerāladvokāta secinājumus 2025. gada 8. maija tiesas sēdē,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 Abi lūgumi sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2001/29/EK (2001. gada 22. maijs) par dažu autortiesību un blakustiesību aspektu saskaņošanu informācijas sabiedrībā (OV 2001, L 167, 10. lpp.) 2.–4. panta interpretāciju.

2 Šie lūgumi iesniegti saistībā ar divām tiesvedībām starp *Mio AB*, *Mio e-handel AB* un *Mio Försäljning AB*, saskaņā ar Zviedrijas tiesībām dibinātām sabiedrībām (turpmāk tekstā – "*Mio*"), no vienas puses, un *Galleri Mikael & Thomas Asplund Aktiebolag*, saskaņā ar Zviedrijas tiesībām dibinātu sabiedrību (turpmāk tekstā – "*Asplund*"), no otras puses (C-580/23), un *USM U. Schärer Söhne AG*, saskaņā ar Šveices tiesībām dibinātu sabiedrību (turpmāk tekstā – "*USM*"), no vienas puses, un *konektra GmbH*, saskaņā ar Vācijas tiesībām dibinātu sabiedrību, un tās direktoru LN (turpmāk tekstā – "*Konektra*"), no otras puses (C-795/23), par iespējamiem autortiesību pārkāpumiem.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

Direktīva 2001/29

3 Direktīvas 2001/29 4., 9., 10. un 60. apsvērumā noteikts:

"(4) Nodrošinot lielāku juridisko noteiktību un intelektuālā īpašuma labāku aizsardzību, autortiesību un blakustiesību saskaņots tiesiskais regulējums veicinās būtisku ieguldījumu jaunradē un jauninājumos, tostarp tīklu infrastruktūrā, kas savukārt veicinās Eiropas rūpniecības izaugsmi un konkurētspējas palielināšanos gan satura un informācijas tehnoloģijas jomā, gan arī daudzās ražošanas nozarēs un kultūrā vispār. Tas aizsargās nodarbinātību un veicinās jaunu darba vietu rašanos.

[..]

(9) Autortiesību un blakustiesību saskaņošanas pamatā jābūt augstam aizsardzības līmenim, jo šīm tiesībām ir izšķiroša nozīme intelektuālajā jaunradē. To aizsardzība palīdz nodrošināt jaunrades uzturēšanu un attīstību autoru, izpildītāju, producentu, patērētāju, kultūras, rūpniecības un visas sabiedrības interesēs. Tāpēc intelektuālais īpašums ir atzīts par īpašuma neatņemamu sastāvdaļu.

(10) Lai autori vai izpildītāji varētu turpināt savu radošo un mākslinieciskо darbību, viņiem jāsaņem atbilstīga atlīdzība par viņu darbu izmantošanu, bet producentiem tā jāsaņem, lai varētu finansēt šo darbību. Lai izgatavotu produktus, piemēram, skaņu ierakstus, filmas vai multimediju produktus un sniegtu pakalpojumus, piemēram, pakalpojumus "pēc pieprasījuma", vajadzīgi ievērojami ieguldījumi. Lai garantētu minētās atlīdzības pieejamību un nodrošinātu iespēju iegūt labu atdevi no ieguldījumiem, vajadzīga intelektuālā īpašuma tiesību pienācīga aizsardzība.

[..]

(60) Aizsardzībai, ko paredz saskaņā ar šo direktīvu, nebūtu jāskar attiecīgo valstu vai Kopienas tiesību normas citās jomās, piemēram, attiecībā uz rūpniecisko īpašumu, datu aizsardzību, ierobežotu piekļuvi, piekļuvi publiskiem dokumentiem un mediju izmantošanas hronoloģijas noteikumiem, kas var ietekmēt autortiesību vai blakustiesību aizsardzību."

4 Šīs direktīvas 2. pantā "Reproducēšanas tiesības" paredzēts:

"Dalībvalstis paredz ekskluzīvas tiesības atļaut vai aizliegt tiešu vai netiešu, īslaicīgu vai pastāvīgu reproducēšanu ar jebkādiem līdzekļiem un jebkādā formā, pilnībā vai daļēji:

a) autoriem – attiecībā uz viņu darbiem;

b) izpildītājiem – attiecībā uz viņu sniegto priekšnesumu fiksēšanu;

c) skaņu ierakstu producentiem – attiecībā uz viņu ierakstītajiem skaņu ierakstiem;

d) filmu pirmo fiksāciju producentiem – attiecībā uz viņu uzņemto filmu oriģināliem un kopijām;

e) raidorganizācijām – attiecībā uz šo organizāciju raidījumu fiksēšanu neatkarīgi no tā, vai šos raidījumus translē pa vadiem vai bez tiem, to skaitā pa kabeļiem vai ar satelīta palīdzību."

5 Minētās direktīvas 3. pantā "Tiesības uz darbu izziņošanu un tiesības uz cita tiesību objekta publiskošanu" paredzēts:

"1. Dalībvalstis autoriem piešķir ekskluzīvas tiesības atļaut vai aizliegt savu darbu izziņošanu, izmantojot vadus vai neizmantojot tos, tajā skaitā savu darbu publiskošanu tā, lai sabiedrības locekļi tiem var piekļūt no pašu izvēlētas vietas pašu izvēlētā laikā.

2. Dalībvalstis paredz ekskluzīvas tiesības atļaut vai aizliegt publiskošanu, izmantojot vai neizmantojot vadus, tā, lai sabiedrības locekļi tiem var piekļūt no pašu izvēlētas vietas pašu izvēlētā laikā [..]:

a) izpildītājiem – attiecībā uz viņu sniegto priekšnesumu fiksēšanu;

b) skaņu ierakstu producentiem – attiecībā uz viņu ierakstītajiem skaņu ierakstiem;

c) filmu pirmo fiksāciju producentiem – attiecībā uz viņu uzņemto filmu oriģināliem un kopijām;

d) raidorganizācijām – attiecībā uz šo organizāciju raidījumu fiksēšanu neatkarīgi no tā, vai šos raidījumus translē pa vadiem vai bez tiem, to skaitā pa kabeļiem vai ar satelīta palīdzību.

3. [Šī panta] 1. un 2. punktā minētās tiesības neizbeidzas līdz ar šajā pantā minēto izziņošanu vai publiskošanu."

6 Šīs pašas direktīvas 4. pantā "Izplatīšanas tiesības" noteikts:

"1. Dalībvalstis autoriem paredz ekskluzīvas tiesības atļaut vai aizliegt jebkādā veidā publiski izplatīt viņu darbu oriģinālus vai kopijas, tos pārdodot vai kā citādi.

2. Izplatīšanas tiesības attiecībā uz darba oriģinālu vai kopijām [Eiropas] Kopienā neizbeidzas, izņemot gadījumus, kad Kopienā tiesību subjekts attiecīgo tiesību objektu pirmo reizi pārdod vai citādi nodod īpašumtiesības uz šo objektu citai personai, vai to dara ar šā subjekta piekrišanu."

7 Direktīvas 2001/29 5. pantā "Izņēmumi un ierobežojumi" paredzēts:

"1. Direktīvas 2. pantā minētajai pagaidu reproducēšanai, kas ir īslaicīga vai papildu reproducēšana un kas ir tehnoloģiska procesa neatņemama un būtiska daļa, un kuras vienīgais mērķis ir atļaut:

a) starpnieka veiktu pārsūtīšanu tīklā starp trešām personām; vai

b) likumīgu izmantošanu

attiecībā uz darbu vai citu tiesību objektu, un kam nav patstāvīgas ekonomiskas nozīmes, 2. pantā paredzētās reproducēšanas tiesības nepiemēro.

[..]

5. Šī panta 1., 2., 3. un 4. punktā paredzētos izņēmumus un ierobežojumus piemēro tikai dažos īpašos gadījumos, kas nav pretrunā ar darba vai cita tiesību objekta parasto izmantošanu un nepamatoti neskar tiesību subjekta likumīgās intereses."

8 Šīs direktīvas 9. pantā "Citu tiesību normu turpmāka piemērošana" paredzēts, ka šī direktīva neskar noteikumus, kas attiecas uz citām jomām.

Direktīva 98/71/EK

9 Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 98/71/EK (1998. gada 13. oktobris) par dizainparaugu tiesisko aizsardzību (OV 1998, L 289, 28. lpp.) 8. apsvērumā noteikts:

"tā kā, nepastāvot autortiesību saskaņošanai, svarīgi ieviest aizsardzības kumulācijas principu saskaņā ar īpašiem reģistrēto dizainparaugu aizsardzības un autortiesību tiesību aktiem, dalībvalstīm paredzot tiesības brīvi noteikt autortiesību aizsardzības pakāpi un nosacījumus, saskaņā ar kuriem šādu aizsardzību piešķir".

10 Šīs direktīvas 17. pantā "Attiecības pret autortiesībām" paredzēts:

"Dizainparaugam, ko aizsargā dizainparauga tiesības, kuras reģistrētas dalībvalstī vai attiecībā uz dalībvalsti, saskaņā ar šo direktīvu ir arī tiesības uz aizsardzību atbilstīgi minētās valsts autortiesību likumam, sākot ar dienu, kurā dizainparaugs ir radīts vai kaut kādā veidā noteikts. Kādā mērā un ar kādiem nosacījumiem, ietverot prasīto oriģinalitātes līmeni, šādu aizsardzību piešķir, nosaka katra dalībvalsts."

Regula (EK) Nr. 6/2002

11 Padomes Regulas (EK) Nr. 6/2002 (2001. gada 12. decembris) par Kopienas dizainparaugiem (OV 2002, L 3, 1. lpp.) 32. apsvērumā noteikts:

"Nepastāvot pilnīgai autortiesību saskaņošanai, ir svarīgi ieviest aizsardzības kumulācijas principu atbilstīgi Kopienas dizainparaugam un autortiesību likumiem, atstājot dalībvalstīm tiesības brīvi noteikt autortiesību aizsardzības pakāpi un nosacījumus, saskaņā ar kuriem šo aizsardzību piešķir."

12 Šīs regulas 3. panta a) punktā jēdziens "dizainparaugs" definēts tāpat kā Direktīvas 98/71 1. panta a) punktā.

13 Minētās regulas 96. panta "Saistība ar citiem aizsardzības veidiem atbilstīgi valsts tiesību aktiem" 2. punktā paredzēts:

"Dizainparaugu, ko aizsargā kā Kopienas dizainparaugu, no tā radīšanas vai nostiprināšanas jebkādā veidā aizsargā arī ar dalībvalstu autortiesību likumiem. Kādā mērā un ar kādiem nosacījumiem, ietverot prasīto oriģinalitātes līmeni, šādu aizsardzību piešķir, nosaka katra dalībvalsts."

Zviedrijas tiesības

14 Saskaņā ar *Lagen om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk (1960:729)* (Likums par literāro un mākslas darbu autortiesībām (1960:729); *SFS* 1960, Nr. 729), redakcijā, kas piemērojama pamatlietas faktiem lietā C-580/23 (turpmāk tekstā – "Likums par literāro un mākslas darbu autortiesībām"), 1. pantu:

"Personai, kas radījusi literāru vai mākslas darbu, ir autortiesības uz šo darbu neatkarīgi no tā, vai tas ir:

1. izdomāts vai aprakstošs attēlojums rakstiskā vai mutiskā formā,

2. datorprogramma,

3. muzikāls vai dramaturģijas darbs,

4. kinematogrāfisks darbs,

5. fotogrāfisks darbs vai jebkāds cits vizuālās mākslas darbs,

6. arhitektūras vai lietišķās mākslas darbs vai

7. darbs, kas izteikts citā veidā."

15 Saskaņā ar Likuma par literāro un mākslas darbu autortiesībām 2. pantu autortiesības ar zināmiem ierobežojumiem ietver ekskluzīvas tiesības rīkoties ar darbu reproducējot un padarīt to publiski pieejamu tā oriģinālajā formā vai pārveidotā, tulkotā vai pārstrādātā formā, citā literārā vai mākslas žanrā vai izmantojot citu tehniku. Ar "darba reproducēšanu" jāsaprot jebkāda pilnīga vai daļēja, tieša vai netieša, īslaicīga vai pastāvīga reproducēšana jebkādā veidā un jebkādā formā. Darbs ir publiskots, piemēram, kad tas tiek nodots sabiedrībai vai kad darba kopijas tiek piedāvātas pārdošanai, iznomātas vai aizdotas, vai citādi izplatītas sabiedrībai.

16 Likuma par literāro un mākslas darbu autortiesībām 53.b pantā paredzēts, ka tiesa var aizliegt personai, kas veic pārkāpumu vai piedalās tajā, turpināt šo darbību, pretējā gadījumā paredzot naudas sodu.

Vācijas tiesības

17 1965. gada 9. septembra *Gesetz über Urheberrecht und verwandte Schutzrechte (Urheberrechtsgesetz)* (Likums par autortiesībām un blakustiesībām (Autortiesību likums); *BGBl*. 1965 I, 1273. lpp.), redakcijā, kas piemērojama pamatlietas faktiem lietā C-795/23, 2. panta "Aizsargātie darbi" 1. punkta 4. apakšpunktā paredzēts, ka aizsargātie literatūras, zinātnes un mākslas darbi ietver it īpaši tēlotājmākslas darbus, arhitektūras un lietišķās mākslas darbus, kā arī šādu darbu uzmetumus. Saskaņā ar 2. panta 2. punktu darbi šī likuma izpratnē ir tikai personiskas intelektuālās jaunrades darbi.

Pamatlietas un prejudiciālie jautājumi

Lieta C-580/23

18 *Asplund* projektē un ražo interjera mēbeles. *Asplund* preču klāstā tostarp ietilpst sērijas "Palais Royal" ēdamistabas galdi.

19 *Mio* nodarbojas ar mazumtirdzniecību mēbeļu un mājas interjera nozarē. *Mio* preču klāstā tostarp ietilpst mēbeļu sērijas "Cord" ēdamistabas galdi.

20 2021. gada oktobrī *Asplund* cēla prasību *Patent- och marknadsdomstolen* (Patentu un komerclietu tiesa, Zviedrija) pret *Mio* par autortiesību pārkāpumu. Šajā prasībā *Asplund* tostarp lūdza šo tiesu aizliegt *Mio* ražot, tirgot vai pārdot mēbeļu sērijas "Cord" ēdamistabas galdus – pretējā gadījumā par to paredzot naudas sodu – un apgalvoja, ka sērijas "Palais Royal" galdi esot aizsargāti ar autortiesībām kā lietišķās mākslas darbi un līdz ar to mēbeļu sērijas "Cord" ēdamistabas galdi nozīmējot autortiesību pārkāpumu, jo tie esot ļoti līdzīgi sērijas "Palais Royal" galdiem.

21 *Mio* apstrīdēja faktu, ka sērijas "Palais Royal" galdi esot aizsargāti ar autortiesībām, apgalvodama, ka šiem galdiem nav pietiekamas oriģinalitātes, lai iegūtu atbilstošu aizsardzību. *Mio* uzskata, ka šo galdu uzbūve ir balstīta uz vienkāršām agrāk zināmu dizainparaugu variācijām, kas iekļautas Eiropas Savienībā reģistrēto dizainparaugu reģistrā. Katrā ziņā, pat ja sērijas "Palais Royal" galdi būtu aizsargāti ar autortiesībām, šī aizsardzība būtu ierobežota un ļoti šaura un atšķirības starp abiem galda modeļiem esot pietiekamas, lai pierādītu, ka *Mio* galdi nepārkāpj autortiesības.

22 *Patent- och marknadsdomstolen* (Patentu un komerclietu tiesa) apmierināja *Asplund* prasību un norādīja, ka sērijas "Palais Royal" galdi ir aizsargāti ar autortiesībām kā lietišķās mākslas darbi un ka ar mēbeļu sērijas "Cord" ēdamistabas galdiem tiek pārkāptas autortiesības.

23 *Mio* pārsūdzēja *Patent- och marknadsdomstolen* (Patentu un komerclietu tiesa) nolēmumu *Svea hovrätt, Patent- och marknadsöverdomstolen* (*Svea* apelācijas tiesa kā Patentu un komerclietu apelācijas tiesa, Zviedrija), kas ir iesniedzējtiesa.

24 Iesniedzējtiesai būtībā ir šaubas, vai uz sērijas "Palais Royal" galdiem ir attiecināma autortiesību aizsardzība kā "darbiem". Tā jautā par kritērijiem, kas ļauj noteikt objekta oriģinalitāti, lai to varētu uzskatīt par "darbu" Direktīvas 2001/29 2. panta a) punkta izpratnē, saskaņā ar judikatūru, kas izriet no 2019. gada 12. septembra sprieduma *Cofemel* (C-683/17, EU:C:2019:721).

25 Iesniedzējtiesa precizē – lai objektu varētu uzskatīt par oriģinālu, ir gan nepieciešams, gan pietiekami, ka tas atspoguļo autora personību, izpaužot brīvu un radošu autora izvēli. Ja objekta izveidi nosaka tehniski apsvērumi, noteikumi vai citi ierobežojumi, kas neatstāj vietu radošās brīvības īstenošanai, šo objektu nevar atzīt par tādu, kam piemīt oriģinalitāte, kura ir nepieciešama, lai tas būtu uzskatāms par darbu. Tomēr iesniedzējtiesa norāda, ka objekts var atbilst šādai oriģinalitātes prasībai, pat ja tā izveidi nosaka tehniski apsvērumi, ja vien šāda noteikšana nav liegusi tā autoram atspoguļot savu personību šajā objektā, paužot brīvu un radošu izvēli.

26 Iesniedzējtiesa šajā ziņā atgādina – lai novērtētu, vai objekts ir oriģināls jaunrades darbs, tai ir jāņem vērā visi atbilstošie apstākļi, kādi bijuši objekta izstrādes laikā, neatkarīgi no faktoriem, kas attiecībā uz šī objekta radīšanu ir ārēji un vēlāki.

27 Tomēr esot neskaidrība saistībā ar veidu, kādā jāveic konkrēts vērtējums attiecībā uz objekta oriģinalitāti un kādi elementi būtu jāņem vērā, lai noteiktu, vai lietišķās mākslas objekts atspoguļo autora personību, izpaužot brīvu un radošu autora izvēli.

28 Iesniedzējtiesa uzskata – pietiek ar to, ka objekta autoram ir bijusi rīcības brīvība un tas objekta radīšanas laikā faktiski ir izdarījis atšķirīga rakstura izvēli, ka šīs izvēles pamatā nav bijuši tehniski apsvērumi, noteikumi vai prasības un ka šī izvēle zināmā mērā ir atspoguļota un izpausta šajā objektā. Šāda plaša interpretācija praksē nozīmētu, ka objekta oriģinalitātes vērtējumam jābalstās uz pašu radošo procesu un objekta autora izvēli šī procesa gaitā. Šī interpretācija arī nozīmētu, ka principā katra izvēle, pie kuras autors nonācis minētā objekta radīšanas brīdī un kuras pamatā nav bijuši tehniski apsvērumi, noteikumi vai prasības, būtu jāuzskata par brīvu un radošu.

29 Šajā ziņā iesniedzējtiesa spriež, ka saskaņā ar minēto interpretāciju objekta oriģinalitātes vērtējums, ko veic kompetentā tiesa, koncentrējas uz radošo procesu un objekta autora izvēli šajā procesā, nevis uz jautājumu, vai pats objekts vai radošā procesa galīgais rezultāts patiešām ir māksliniecisks īstenošanas izpausme. Tādējādi jautājums, vai šis objekts ir pietiekami oriģināls, kļūstot par "pierādījumu jautājumu, nevis tiesību jautājumu".

30 Turklāt iesniedzējtiesa norāda – šāda objekta oriģinalitātes prasības interpretācija līdz ar to nozīmējot, ka tiek noteiktas diezgan vājas prasības attiecībā uz radošu un brīvu izvēli, kas jāveic tā autoram un kas šim objektam ir jāizpauž. Tas radītu risku, ka objekti, kas nav kvalificējami par "darbiem", iegūtu autortiesību aizsardzību. No tā arī varētu izrietēt, ka vienkāršie objekti, kuri nav radīti mākslinieciskiem mērķiem vai kuriem katrā ziņā nav "mākslinieciskas individualitātes", tiek aizsargāti kā darbi.

31 Iesniedzējtiesa uzskata, ka zema oriģinalitātes prasība lietišķās mākslas objektiem varētu arī atņemt jēgu mazāk plašai dizainparaugu aizsardzībai. Šajā kontekstā šī tiesa pauž šaubas par veidu, kādā zema oriģinalitātes prasība lietišķās mākslas objektiem saskanētu ar individuāla rakstura prasību, kas nepieciešama dizainparaugu aizsardzības iegūšanai. Pat ja autortiesībām un dizainparaugu tiesībām ir atšķirīgi mērķi, nešķiet saprātīgi, ka dizainparaugs kā darbs varētu tikt aizsargāts ar autortiesībām, lai gan tam nav pietiekami individuāla rakstura, lai iegūtu dizainparaugu aizsardzību. Iesniedzējtiesa uzskata – kā Tiesa nospriedusi 2019. gada 12. septembra spriedumā *Cofemel* (C-683/17, EU:C:2019:721) –, lai gan dizainparaugu aizsardzība un autortiesību aizsardzība var tikt piešķirta kumulatīvi vienam un tam pašam lietišķās mākslas objektam, šī kumulācija ir paredzama tikai noteiktās situācijās. Ļoti zema oriģinalitātes prasība varētu radīt situāciju, ka lietišķās mākslas darbiem vairākumā gadījumu varētu piemērot aizsardzības kumulāciju.

32 Tomēr varētu apsvērt arī citu interpretāciju, proti, ka, izvērtējot jautājumu, vai lietišķās mākslas objekts atspoguļo autora personību, izpaužot viņa brīvu un radošu izvēli, par atskaites punktu jāņem pats attiecīgais objekts. Šim objektam pašam par sevi jāatspoguļo autora personība un jāizpauž zināma mākslinieciskā pakāpe vai jāpiemīt tam, ko vismaz pagātnē Zviedrijā un – it īpaši – Vācijā sauca par "oriģinalitātes slieksni" ("*verkshöjd*"). Vērtējums, kas veikts saskaņā ar šo citu interpretāciju, varētu nozīmēt, ka minētajam objektam jābūt noteiktam individuālam raksturam un tam jābūt zināmā mērā unikālam. Citiem vārdiem, tam pašam objektam vajadzētu būt objektam, kas ir sasniedzis zināmu neatkarības un oriģinalitātes pakāpi un kas pauž autora individualitāti.

33 Šādos apstākļos *Svea hovrätt, Patent- och marknadsöverdomstolen* (*Svea* apelācijas tiesa kā Patentu un komerclietu apelācijas tiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

"1) Novērtējot, vai uz lietišķās mākslas objektu ir attiecināma plašā autortiesību aizsardzība kā uz darbu Direktīvas [2001/29] 2.–4. panta izpratnē, kā būtu jāveic pārbaude – un kādi faktori ir vai būtu jāņem vērā –, lai noteiktu, vai objekts atspoguļo autora personību, izpaužot viņa brīvu un radošu izvēli? Šajā ziņā jautājums it īpaši ir par to, vai oriģinalitātes pārbaudē īpaša uzmanība būtu jāpievērš faktoriem, kas saistīti ar radošo procesu, un autora skaidrojumam par konkrētu izvēli, pie kā viņš nonācis, radot objektu, vai faktoriem, kas attiecas uz pašu objektu un radošā procesa galīgo rezultātu, un vai pats objekts piešķir izpausmi māksliniecīskajai iedarbībai.

2) Lai atbildētu uz pirmo jautājumu un jautājumu, vai lietišķās mākslas objekts atspoguļo autora personību, izpaužot viņa brīvu un radošu izvēli, cik liela nozīme ir tam, ka:
   a) objektu veido elementi, kas atrodami vispārpieejamos dizainparaugos;
   b) objekta pamatā ir zināms agrāks dizainparaugs vai pastāvoša tendence dizainparaugu jomā un tas veido šāda agrāka dizainparauga vai pastāvošas tendences variantu;
   c) identisks vai līdzīgs objekts ir radīts pirms vai – neatkarīgi un nezinot neko par lietišķās mākslas objektu, kurš aizsargājams kā darbs, – pēc paša objekta radīšanas?

3) Kā būtu jāveic līdzības novērtējums – un kādai līdzībai ir jābūt –, izvērtējot, vai uz lietišķās mākslas objektu, ar kuru, iespējams, tiek pārkāptas autortiesības, attiecas darba aizsardzības apjoms un vai ar to tiek pārkāptas ekskluzīvas tiesības uz darbu, kas saskaņā ar Direktīvas [2001/29] 2.–4. pantu ir jāpiešķir autoram? Šajā ziņā jautājums it īpaši ir par to, vai pārbaudē būtu jāpievērš īpaša uzmanība tam, vai objektā, ar kuru, iespējams, tiek pārkāptas autortiesības, ir atpazīstams darbs, vai arī tam, vai objekts, ar kuru, iespējams, tiek pārkāptas autortiesības, rada tādu pašu vispārējo iespaidu kā darbs, un kam vēl pārbaudē būtu jāpievērš īpaša uzmanība.

4) Lai atbildētu uz trešo jautājumu un jautājumu, vai uz lietišķās mākslas objektu, ar kuru, iespējams, tiek pārkāptas autortiesības, attiecas darba aizsardzības apjoms un vai ar to tiek pārkāptas ekskluzīvās tiesības uz darbu, kāda ietekme ir:
   a) darba oriģinalitātes pakāpei attiecībā uz darba aizsardzības apjomu;
   b) tam, ka darbu un lietišķās mākslas objektu, ar kuru, iespējams, tiek pārkāptas autortiesības, veido elementi, kas atrodami vispārpieejamos dizainparaugos, vai to pamatā ir zināmi agrāki dizainparaugi vai pastāvoša tendence dizainparaugu jomā un tie veido šādu agrāku dizainparaugu vai pastāvošas tendences variantus;
   c) tam, ka cits identisks vai līdzīgs objekts ir radīts pirms vai – neatkarīgi un nezinot neko par pašu darbu – pēc darba radīšanas?"

Lieta C-795/23

34 *USM* vairākus gadu desmitus ražo un tirgo moduļu mēbeļu sistēmu ar nosaukumu "USM Haller". Šai mēbeļu sistēmai raksturīgs tas, ka apaļas, spīdīgas hromētas caurules tiek montētas, izmantojot savienojošas lodītes, lai veidotu konstrukciju, kurā tiek ievietotas krāsainas metāla plātnes. Šādi izveidotas struktūras var brīvi kombinēt un montēt citu uz citas vai citu citai blakus.

35 *Konektra* ar sava tiešsaistes veikala starpniecību piedāvā moduļu mēbeļu sistēmas "USM Haller" rezerves daļas un paplašinājumus, kuru forma un – lielākajai daļai – krāsa atbilst *USM* sastāvdaļām. Sākotnēji *Konektra* pārdeva vienīgi rezerves daļas, un to *USM* neapstrīdēja, bet 2017. gadā *Konektra* pārveidoja savu tiešsaistes veikalu. Kopš 2018. gada *Konektra* tīmekļvietnē ir uzskaitījusi visas sastāvdaļas, kas nepieciešamas pilnīgai "USM Haller" mēbeļu montāžai, un reklamē šīs sastāvdaļas ar samontētu mēbeļu attēliem. Turklāt *Konektra* saviem klientiem piedāvā montāžas pakalpojumu, lai samontētu piegādātās detaļas gatavā mēbelē, un tās piegādei ir pievienotas montāžas instrukcijas mēbeļu detaļu salikšanai.

36 *USM* uzskata, ka *Konektra* vairs ne tikai piedāvā "USM Haller" sistēmas detaļas, bet arī ražo, piedāvā un tirgo savu mēbeļu sistēmu, kas ir identiska *USM* sistēmai. USM ieskatā *Konektra* piedāvājums pārkāpj tās autortiesības uz sistēmu "USM Haller" kā lietišķās mākslas darbu vai vismaz ir prettiesiska imitācija no konkurences tiesību viedokļa.

37 Tāpēc *USM* cēla prasības pret *Konektra* "par darbības pārtraukšanu, informācijas sniegšanu un pārskatu sniegšanu", kā arī "par brīdinājuma izmaksu atlīdzināšanu un par pienākuma atlīdzināt zaudējumus konstatēšanu". *Landgericht Düsseldorf* (Diseldorfas apgabaltiesa, Vācija) apmierināja šīs prasības, galvenokārt pamatojoties uz autortiesībām.

38 Savukārt *Oberlandesgericht Düsseldorf* (Federālās zemes Augstākā tiesa Diseldorfā, Vācija) apelācijas sūdzībā noraidīja minētās prasības saistībā ar autortiesībām. Šī tiesa uzskatīja, ka moduļu mēbeļu sistēma "USM Haller" nav ar autortiesībām aizsargāts lietišķās mākslas darbs, jo tā neatbilst nosacījumiem, kas izvirzīti Tiesas judikatūrā, kura izriet it īpaši no 2019. gada 12. septembra sprieduma *Cofemel* (C-683/17, EU:C:2019:721) un 2020. gada 11. jūnija sprieduma *Brompton Bicycle* (C-833/18, EU:C:2020:461), lai to varētu uzskatīt par lietišķās mākslas darbu Direktīvas 2001/29 2.–4. panta izpratnē.

39 Gan *USM*, gan *Konektra* par *Oberlandesgericht Düsseldorf* (Federālās zemes Augstākā tiesa Diseldorfā) nolēmumu iesniedza revīzijas sūdzības (*Revision*) *Bundesgerichtshof* (Federālā augstākā tiesa, Vācija), kas ir iesniedzējtiesa.

40 Iesniedzējtiesa uzskata, ka pamatlietas risinājums ir atkarīgs no jēdziena "darbs" Direktīvas 2001/29 2. panta a) punkta, 3. panta 1. punkta un 4. panta 1. punkta izpratnē interpretācijas, saskaņā ar kuru objektam, lai to varētu kvalificēt par darbu, jāpiemīt divām īpašībām, proti, pirmkārt, attiecīgajam objektam jābūt oriģinālam tādā ziņā, ka tam ir jābūt tā autora intelektuālajai jaunradei, izpaužot viņa brīvu un radošu izvēli, un, otrkārt, tā īstenošanu nedrīkst noteikt tehniski apsvērumi, noteikumi vai citi ierobežojumi, kas neatstāj vietu radošās brīvības īstenošanai.

41 Iesniedzējtiesa šajā ziņā atzīst, ka moduļu mēbeļu sistēma "USM Haller" ir "pietiekama izpausme" no 2019. gada 12. septembra sprieduma *Cofemel* (C-683/17, EU:C:2019:721) izrietošās judikatūras otrās iezīmes izpratnē, jo šī otrā iezīme nozīmē, ka pastāv objekts, kuru var identificēt pietiekami precīzi un objektīvi, lai gan šī frāze ne vienmēr ir pastāvīga. Tās ieskatā moduļu mēbeļu sistēma "USM Haller" ļauj veikt "objektīvu identifikāciju", jo to veido ierobežots skaits atsevišķu elementu, kas ir savstarpēji kombinēti sistēmā un rada raksturīgu un atkārtojošos kopējo iespaidu.

42 Iesniedzējtiesa šajā ziņā neizslēdz iespēju, ka lietišķās mākslas objektu gadījumā pastāv noteikuma un izņēmuma saikne starp aizsardzību ar dizainparaugu tiesībām un aizsardzību ar autortiesībām tādā ziņā, ka, pārbaudot šo objektu oriģinalitāti saskaņā ar autortiesībām, attiecībā uz brīvu un radošu autora izvēli jānosaka augstākas prasības nekā citiem objektu veidiem.

43 Tā turklāt vērš uzmanību uz to, ka rodas jautājums, vai objekta oriģinalitātes pārbaude ir atkarīga no autora subjektīvā viedokļa vai arī jāpiemēro objektīvs kritērijs. Iesniedzējtiesa šajā ziņā uzskata, ka Tiesas judikatūrā vēl nav skaidri noteikts, vai, novērtējot objekta oriģinalitāti, var ņemt vērā ārējus apstākļus un apstākļus, kas radušies pēc tā radīšanas, piemēram, prezentāciju mākslas izstādēs vai muzejos vai pat objekta atzīšanu specializētās aprindās.

44 Šādos apstākļos *Bundesgerichtshof* (Federālā augstākā tiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

"1) Vai lietišķās mākslas darbu gadījumā starp dizainparaugu aizsardzību un autortiesību aizsardzību pastāv tādas attiecības kā starp vispārīgo noteikumu un izņēmumu tādējādi, ka, pārbaudot šo darbu oriģinalitāti saskaņā ar tiesību aktiem autortiesību jomā, brīvai un radošai autora izvēlei jāizvirza stingrākas prasības nekā citu darbu gadījumā?

2) Vai, pārbaudot minēto darbu oriģinalitāti saskaņā ar autortiesībām, ir jāņem vērā (arī) autora subjektīvais viedoklis par radošo procesu, un it īpaši – vai viņam apzināti jāizdara brīva un radoša izvēle, lai to varētu uzskatīt par brīvu un radošu izvēli [Tiesas] judikatūras izpratnē?

3) Ja, pārbaudot šo darbu oriģinalitāti, galvenokārt jāņem vērā tas, vai un cik lielā mērā darbā objektīvi izpaužas mākslinieciskā jaunrade: vai, veicot šo pārbaudi, var ņemt vērā arī tādus apstākļus, kas radušies pēc dizaina rašanās brīža, kam ir nozīme šī darba oriģinalitātes vērtējumā un kas varētu būt, piemēram, dizaina prezentācija mākslas izstādēs vai muzejos vai tā atzīšana profesionālajās aprindās?"

Tiesvedība Tiesā

45 Ar Tiesas priekšsēdētāja 2024. gada 13. maija lēmumu lietas C-580/23 un C-795/23 tika apvienotas tiesvedības mutvārdu daļai un sprieduma taisīšanai.

Par prejudiciālajiem jautājumiem

Par pirmo jautājumu lietā C-795/23

46 Ar pirmo jautājumu iesniedzējtiesa lietā C-795/23 būtībā vaicā, vai Direktīva 2001/29 jāinterpretē tādējādi, ka starp aizsardzību ar dizainparaugu tiesībām un aizsardzību ar autortiesībām pastāv noteikuma un izņēmuma saikne tādējādi, ka, pārbaudot lietišķās mākslas objektu oriģinalitāti, būtu jāpiemēro augstākas prasības nekā citu veidu darbiem paredzētās.

47 Šajā gadījumā iesniedzējtiesas jautājumi konkrēti attiecas uz funkcionāla objekta kvalificēšanu par "darbu" Direktīvas 2001/29 izpratnē. Šī tiesa it īpaši vēlas noskaidrot 2019. gada 12. septembra sprieduma *Cofemel* (C-683/17, EU:C:2019:721) 52. punkta tvērumu, kurā Tiesa uzskatīja: lai gan dizainparaugu aizsardzību un ar autortiesībām saistīto aizsardzību atbilstoši Savienības tiesībām var piešķirt kumulatīvi vienam un tam pašam objektam, šī kumulācija tomēr ir paredzama tikai noteiktās situācijās.

48 Šajā ziņā jāatgādina, ka Direktīvas 2001/29 2. panta a) punktā minētais jēdziens "darbs", kā izriet no Tiesas pastāvīgās judikatūras, ir autonoms Savienības tiesību jēdziens, kas jāinterpretē un jāpiemēro vienveidīgi, un tas nozīmē divu kumulatīvu elementu iestāšanos. Pirmkārt, šis jēdziens

nozīmē, ka pastāv kāds objekts, kurš ir oriģināls tajā ziņā, ka tā ir paša autora intelektuālā jaunrade. Otrkārt, par darbu var kvalificēt tikai elementus, kas ir šādas jaunrades izpausme (spriedums, 2019. gada 12. septembris, *Cofemel*, C-683/17, EU:C:2019:721, 29. punkts un tajā minētā judikatūra).

49 Runājot par pirmo no šiem elementiem, no judikatūras izriet – lai objektu varētu uzskatīt par oriģinālu, ir gan nepieciešami, gan pietiekami, ka tas atspoguļo autora personību un izpaužas kā autora brīva un radoša izvēle. Savukārt, ja objekta izveidi nosaka tehniski apsvērumi, noteikumi vai citi ierobežojumi, kas neatstāj vietu radošās brīvības īstenošanai, šo objektu nevar atzīt par tādu, kam piemīt oriģinalitāte, kura nepieciešama, lai tas būtu uzskatāms par darbu (spriedums, 2019. gada 12. septembris, *Cofemel*, C-683/17, EU:C:2019:721, 30. un 31. punkts, kā arī tajos minētā judikatūra).

50 Tādējādi autora personības atspoguļojums objektā, kura aizsardzība tiek prasīta, izpaužot brīvu un radošu autora izvēli, ir jēdziena "oriģinalitāte" un līdz ar to Savienības tiesībās paredzētās aizsardzības ar autortiesībām noteicošais nosacījums.

51 Turpretī saistībā ar dizainparaugu aizsardzību, uz kuru attiecas vai nu Direktīva 98/71, kas piemērojama dizainparaugiem, kuri reģistrēti dalībvalstī vai attiecībā uz dalībvalsti, vai Regula Nr. 6/2002, kas piemērojama Savienības līmenī aizsargātiem dizainparaugiem, ir piemērojams cits objektīvas aizsardzības kritērijs, proti, novitātes un individuālā rakstura kritērijs. Šis kritērijs tiek vērtēts attiecībā pret agrākiem dizainparaugiem, un šajā kontekstā ikviens dizainparaugs, kas ir pietiekami atšķirīgs, lai radītu atšķirīgu kopējo vizuālo iespaidu, var saņemt minēto aizsardzību.

52 Šī atšķirība starp aizsardzības kritērijiem izskaidrojama ar to, ka dizainparaugu aizsardzībai, no vienas puses, un ar autortiesībām nodrošinātai aizsardzībai, no otras puses, pamatā ir atšķirīgi mērķi un uz tām attiecas atšķirīgs režīms. Proti, dizainparaugu aizsardzība ir vērsta uz to, lai aizsargātu objektus, kuriem, lai gan tie ir jauni un individualizēti, tomēr ir funkcionāls raksturs un kuri domāti sērijveida ražošanai. Turklāt šo aizsardzību paredzēts piemērot ierobežotu laiku, kas tomēr ir pietiekams, lai ļautu atgūt ieguldījumus, kuri nepieciešami šo objektu izstrādei un ražošanai, taču pārmērīgi neierobežojot konkurenci. Savukārt ar autortiesībām saistītā aizsardzība, kuras ilgums ir daudz lielāks, domāta tikai objektiem, kurus ir vērts kvalificēt kā darbus (spriedums, 2019. gada 12. septembris, *Cofemel*, C-683/17, EU:C:2019:721, 50. punkts).

53 Šo iemeslu dēļ autortiesību aizsardzības piešķiršana objektam, kas ir aizsargāts kā dizainparaugs, nedrīkst izraisīt kaitējumu attiecīgajiem abu šo aizsardzības veidu mērķiem un efektivitātei (spriedums, 2019. gada 12. septembris, *Cofemel*, C-683/17, EU:C:2019:721, 51. punkts).

54 No tā, pirmkārt, izriet, ka objekti, kas tiek aizsargāti atbilstoši dizainparaugam, principā nav pielīdzināmi objektiem, kuri ir ar Direktīvu 2001/29 aizsargāti darbi (spriedums, 2019. gada 12. septembris, *Cofemel*, C-683/17, EU:C:2019:721, 40. punkts). Otrkārt, nepastāv automātisms starp aizsardzības piešķiršanu saskaņā ar dizainparaugu tiesībām un saskaņā ar autortiesībām. Treškārt, nedrīkst sajaukt šādas aizsardzības nosacījumus, proti, par novitātes un individuālo raksturu, no vienas puses, un par oriģinalitāti, no otras puses.

55 Lai gan dizainparaugiem paredzētā aizsardzība un ar autortiesībām nodrošinātā aizsardzība viena otru neizslēdz (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2019. gada 12. septembris, *Cofemel*, C-683/17, EU:C:2019:721, 43. punkts) un to var piešķirt kumulatīvi vienam un tam pašam objektam, šāda

kumulācija ir ierobežota ar noteiktiem gadījumiem (spriedums, 2019. gada 12. septembris, *Cofemel*, C-683/17, EU:C:2019:721, 52. punkts), jo ir paredzēts, ka autors izgatavo unikālu darbu, kurā ir viņa personības nospiedums, kas kā tāds ir aizsargāts saskaņā ar Direktīvu 2001/29.

56 Tomēr nepastāv noteikuma un izņēmuma saikne starp dizainparaugu aizsardzību un aizsardzību, ko nodrošina autortiesības.

57 Līdz ar to jāuzskata, ka dizainparaugu var kvalificēt par "darbu" Direktīvas 2001/29 izpratnē, ja tas atbilst abām šī sprieduma 48. punktā minētajām prasībām (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2019. gada 12. septembris, *Cofemel*, C-683/17, EU:C:2019:721, 48. punkts), un ka lietišķo mākslas darbu oriģinalitāte jānovērtē atbilstoši tām pašām prasībām, kas tiek izmantotas, lai novērtētu citu veidu darbu oriģinalitāti.

58 Ņemot vērā visu iepriekš minēto, uz pirmo jautājumu lietā C-795/23 jāatbild, ka Direktīva 2001/29 jāinterpretē tādējādi, ka starp aizsardzību saskaņā ar dizainparaugu tiesībām un aizsardzību saskaņā ar autortiesībām nepastāv noteikuma un izņēmuma saikne tādējādi, ka, pārbaudot lietišķās mākslas objektu oriģinalitāti, būtu jāpiemēro augstākas prasības nekā citu veidu darbiem paredzētās.

Par pirmo un otro jautājumu lietā C-580/23, kā arī otro un trešo jautājumu lietā C-795/23

59 Ar pirmo un otro jautājumu lietā C-580/23, kā arī otro un trešo jautājumu lietā C-795/23, kuri jāizskata kopā, iesniedzējtiesas būtībā vaicā, vai Direktīvas 2001/29 2. panta a) punkts, 3. panta 1. punkts un 4. panta 1. punkts jāinterpretē tādējādi, ka, izvērtējot lietišķās mākslas objektu oriģinalitāti, jāņem vērā elementi, kas saistīti ar autora radošo procesu un nodomiem, vai arī tikai elementi, kas uztverami pašā objektā. Šajā ziņā iesniedzējtiesas vēlas noskaidrot, kāda loma šajā vērtējumā ir tādiem papildu elementiem kā jau pieejamu formu izmantošana attiecīgā objekta radīšanā, autora iedvesma no jau esošiem objektiem, līdzīgas neatkarīgas jaunrades iespējamība vai arī jaunrades darba atzīšana specializētās aprindās.

Lietišķās mākslas objekta oriģinalitātes novērtējums

60 Attiecībā uz oriģinalitātes kritērija vērtējumu jāatgādina, ka šajā gadījumā abas iesniedzējtiesas vēlas noskaidrot, kādā veidā jānovērtē radošā izvēle funkcionālu objektu, piemēram, mēbeļu, izveidošanā.

61 No šī sprieduma 48. un 49. punktā minētās judikatūras izriet – lai noteiktu darba oriģinālo raksturu saskaņā ar autortiesībām, lietu izskatošajai tiesai jāizvērtē, vai objekts, kura aizsardzība tiek prasīta, ir brīvas un radošas izvēles izpausme, kas atspoguļo autora personību.

62 Kā ģenerāladvokāts uzsvēris secinājumu 41. punktā, šis vērtējums jāveic, ņemot vērā attiecīgo darbu veida specifiku. Lietišķās mākslas darbi no citām darbu kategorijām atšķiras ar to, ka tie pirmām kārtām ir funkcionāli objekti. Šādi objekti ir to autoru zinātības un izvēles rezultāts, jo šo izvēli var diktēt tehniski, ergonomiski vai drošības ierobežojumi vai arī tā var izrietēt no attiecīgajā nozarē pieņemtajiem standartiem vai konvencijām.

63 Šajā ziņā Tiesa ir precizējusi, ka objektam, kas atbilst oriģinalitātes nosacījumam, var būt piemērojama autortiesību aizsardzība, pat ja tā izveidi daļēji nosaka tehniski apsvērumi, ciktāl šāda noteikšana neliedz autoram šajā objektā atspoguļot savu personību, paužot brīvu un radošu izvēli (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2020. gada 11. jūnijs, *Brompton Bicycle*, C-833/18, EU:C:2020:461, 26. punkts).

64 No judikatūras faktiski izriet, ka oriģinalitātes kritēriju nevar izpildīt objekta sastāvdaļas, kuras raksturo vienīgi to tehniskā funkcija, jo autortiesību aizsardzība netiek attiecināta uz idejām. Ja šo sastāvdaļu izpausmi diktē to tehniskā funkcija, dažādi idejas īstenošanas veidi faktiski ir tik ierobežoti, ka šī ideja un tās izpausme sakrīt (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2020. gada 11. jūnijs, *Brompton Bicycle*, C-833/18, EU:C:2020:461, 27. punkts un tajā minētā judikatūra).

65 No tā izriet, ka autortiesībās nevar prezumēt objekta autora izvēles radošo raksturu. Tādējādi tiesai, kas izskata jautājumu par funkcionāla objekta oriģinalitāti, jāmeklē un jāidentificē radošā izvēle objekta formā, lai to varētu atzīt par aizsargātu ar autortiesībām, ar precizējumu, ka pat tad, ja autors nonācis pie izvēles, kuru nediktē tehniski vai citi ierobežojumi, šīs izvēles radošais raksturs autortiesību izpratnē nevar tikt prezumēts (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2020. gada 11. jūnijs, *Brompton Bicycle*, C-833/18, EU:C:2020:461, 32. punkts).

66 Savukārt uz funkcionāla objekta sastāvdaļām attiecas tāds pats režīms kā uz objektu kopumā. Tāpēc darba sastāvdaļas saņem aizsardzību saskaņā ar Direktīvas 2001/29 2. panta a) punktu ar nosacījumu, ka tās ietver noteiktus elementus, kas ir darba autora oriģinālā izpausme, un ka tās pašas par sevi veido visa darba oriģinalitāti (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2009. gada 16. jūlijs, *Infopaq International*, C-5/08, EU:C:2009:465, 38.–39. punkts).

67 Jāpiebilst – lai gan ir taisnība, ka mākslinieciska vai estētiska rakstura apsvērumi ir daļa no jaunrades, apstāklis, ka kāds modelis rada estētisku efektu, pats par sevi neļauj noteikt, vai šis modelis ir intelektuālās jaunrades rezultāts, kas atspoguļo autora izvēles brīvību un viņa personību un kas tātad atbilst oriģinalitātes prasībai (spriedums, 2019. gada 12. septembris, *Cofemel*, C-683/17, EU:C:2019:721, 54. punkts).

68 Tādējādi apstāklis, ka modelis papildus funkcionālajam mērķim rada specifisku un pamanāmu vizuālu efektu no estētiskā vai mākslinieciskā viedokļa, pats par sevi nevar pamatot šī modeļa kvalificēšanu par "darbu" Direktīvas 2001/29 izpratnē (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2019. gada 12. septembris, *Cofemel*, C-683/17, EU:C:2019:721, 55. punkts).

Par radošā procesa un autora nodomu ņemšanu vērā

69 Iesniedzējtiesas jautā, vai tāda funkcionālā objekta – piemēram, mēbeles – oriģinalitāte, kura aizsardzība ar autortiesībām šajā gadījumā tiek prasīta, jāvērtē, it īpaši ņemot vērā autora nodomus radīšanas procesā.

70 No šī sprieduma 48. un 49. punktā atgādinātās judikatūras izriet: lai objektu varētu uzskatīt par oriģinālu jaunrades darbu, ir gan nepieciešams, gan pietiekami, ka tas "atspoguļo" autora personību, "izpaužot" viņa brīvu un radošu izvēli.

71 Kā ģenerāladvokāts uzsvēris secinājumu 45. punktā, vārdu "atspoguļo" un "izpauž" lietojums skaidri norāda, ka šādai izvēlei, kā arī autora personībai jābūt redzamai objektā, kura aizsardzība tiek prasīta.

72 Saistībā ar otro šī sprieduma 48. punktā minēto elementu Tiesa ir precizējusi, ka Direktīvā 2001/29 ietvertais jēdziens "darbs" noteikti prasa tāda objekta pastāvēšanu, kas ir pietiekami precīzi un objektīvi identificējams. Proti, pirmkārt, iestādēm, kuru uzdevums ir nodrošināt autortiesībām raksturīgo ekskluzīvo tiesību aizsardzību, jāspēj skaidri un precīzi atpazīt šādi aizsargāto objektu. Tas pats attiecas uz trešām personām, attiecībā pret kurām var atsaukties uz aizsardzību, uz ko pretendē objekta autors. Otrkārt, nepieciešamība novērst jebkādu subjektivitātes elementu, kas kaitētu tiesiskajai drošībai, objekta identificēšanas procesā prasa, lai pēdējam minētajam būtu objektīva izpausme (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2019. gada 12. septembris, *Cofemel*, C-683/17, EU:C:2019:721, 32. un 33. punkts, kā arī tajos minētā judikatūra).

73 Tādējādi, kā atgādināts šī sprieduma 65. punktā, tiesai, kurai jāizskata jautājums par objekta oriģinalitāti, ir jāmeklē un jāidentificē radoša izvēle objekta "formā", lai to atzītu par aizsargātu kā darbu ar autortiesībām.

74 Šī prasība par identificējama objekta esību ir pamatota ar autortiesību pamatprincipu, ka tiek aizsargātas nevis idejas, bet tikai to izpausmes (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2020. gada 11. jūnijs, *Brompton Bicycle*, C-833/18, EU:C:2020:461, 27. punkts). Taču autora nodomi ir saistīti ar idejām. Tādēļ tos var aizsargāt tikai tiktāl, ciktāl autors tos izpaudis attiecīgajā darbā.

75 Līdz ar to tiesa, kas izskata jautājumu par šī objekta oriģinalitāti, var ņemt vērā autora radošo procesu un nodomus ar nosacījumu, ka šie elementi ir izpausti pašā objektā, tomēr tā nevar izšķiroši pamatot savu vērtējumu ar minētajiem elementiem.

Par citu elementu ņemšanu vērā

76 Iesniedzējtiesas jautā, kāda nozīme, novērtējot lietišķās mākslas objekta oriģinalitāti, piešķirama tādiem elementiem kā jau pieejamu formu izmantošana, autora iedvesmošanās no jau esošiem objektiem, līdzīgas neatkarīgas jaunrades esība vai tādas iespējamība vai arī apstākļiem, kas radušies pēc šī objekta radīšanas, piemēram, tā prezentācijai izstādēs vai muzejos vai – vispārīgāk – atzīšanai speciālistu aprindās.

77 Jāatgādina, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru, lai novērtētu, vai objekts ir oriģināls jaunrades darbs un tādējādi ir aizsargāts ar autortiesībām, lietu izskatošajai tiesai jāņem vērā visi atbilstošie konkrētās lietas apstākļi, kādi bijuši šī objekta izstrādes laikā, neatkarīgi no faktoriem, kas ir ārēji un radušies pēc objekta radīšanas (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2020. gada 11. jūnijs, *Brompton Bicycle*, C-833/18, EU:C:2020:461, 37. punkts).

78 Šajā ziņā, pirmkārt, kā ģenerāladvokāts atgādinājis secinājumu 54. punktā, tas, ka objekta autors izmanto jau pieejamas formas, pats par sevi neizslēdz objekta oriģinalitāti. Proti, objekts, ko veido tikai pieejamas formas, var būt oriģināls, ja autors ir izpaudis savu radošo izvēli šo formu izkārtojumā.

79 Otrkārt, attiecībā uz gadījumu, kad objekta autoru ir iedvesmojuši jau esoši objekti, autortiesību aizsardzība būs ierobežota ar autora radošo elementu identificēšanu. Proti, ja attiecīgais objekts ir esoša darba "variants", kuru izgatavojis viens un tas pats autors un kurš pēc definīcijas ir oriģināls, tas var saņemt autortiesību aizsardzību, jo pārņemtie radošie elementi tajā tiek saglabāti un ir šī paša autora personības nospiedums. Savukārt, ja autors nav viens un tas pats, šis objekts jāuzskata par iedvesmotu darbu, proti, darbu, kurā nav pārņemti cita darba radošie elementi kā

tādi, bet kurā no tiem ir smelta iedvesma citādi. Tomēr arī šo jauno darbu pašu par sevi var aizsargāt ar nosacījumu, ka ir izpildītas šī sprieduma 48. punktā minētajā judikatūrā paredzētās prasības.

80 Treškārt, jākonstatē – pat ja autortiesības neparedz jaunrades nosacījumu, tas, ka cits autors ir radījis noteiktam objektam līdzīgus vai identiskus objektus pirms noteiktā objekta radīšanas, var būt atbilstoša norāde uz šī objekta zemo oriģinalitātes pakāpi vai pat tās neesību. Tomēr lietišķās mākslas objektu gadījumā, kad dažādi ierobežojumi, ko raksturo to tehniskā funkcija, ierobežo autoru brīvību, nevar pilnībā izslēgt iespēju, ka divi autori neatkarīgi ir nonākuši pie līdzīgas vai pat identiskas radošās izvēles.

81 Visbeidzot, ceturtkārt, runājot par tādiem apstākļiem kā objekta prezentācija mākslas vai muzeju izstādēs un tā atzīšana specializētās aprindās, šie ārējie un pēc objekta izveides radušies apstākļi saskaņā ar šī sprieduma 77. punktā minēto judikatūru nav nedz nepieciešami, nedz izšķiroši paši par sevi.

82 Ņemot vērā iepriekš izklāstīto, uz pirmo un otro jautājumu lietā C-580/23, kā arī otro un trešo jautājumu lietā C-795/23 jāatbild, ka Direktīvas 2001/29 2. panta a) punkts, 3. panta 1. punkts un 4. panta 1. punkts jāinterpretē tādējādi, ka darbs šo tiesību normu izpratnē ir objekts, kas atspoguļo autora personību, izpaužot viņa brīvu un radošu izvēli. Brīva un radoša nav ne tikai izvēle, ko nosaka dažādi ierobežojumi – tostarp tehniski –, kuri saistījuši autoru objekta radīšanas laikā, bet arī izvēle, kas, lai gan ir brīva, neatspoguļo autora personības nospiedumu, piešķirot objektam unikālu izskatu. Tādus apstākļus kā autora nodomi radošajā procesā, iedvesmas avoti un jau pieejamu formu izmantošana, līdzīgas neatkarīgas jaunrades iespējamība vai šī objekta atzīšana speciālistu aprindās attiecīgā gadījumā var ņemt vērā, bet tie katrā ziņā nav nedz nepieciešami, nedz izšķiroši, lai noteiktu objekta, kura aizsardzība tiek prasīta, oriģinalitāti.

Par trešo un ceturto jautājumu lietā C-580/23

83 Ar trešo un ceturto jautājumu lietā C-580/23, kuri jāizskata kopā, iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai Direktīvas 2001/29 2. panta a) punkts, 3. panta 1. punkts un 4. panta 1. punkts jāinterpretē tādējādi, ka, lai konstatētu autortiesību pārkāpumu, pirmkārt, jānosaka, vai radošie elementi objektā ir pārņemti uztveramā veidā, vai arī šajā ziņā pietiek ar vienu un to pašu vispārējo vizuālo iespaidu un, otrkārt, jāņem vērā darba oriģinalitātes pakāpe un līdzīgas jaunrades esība.

84 Pirmām kārtām, šajā ziņā jāatgādina, ka autortiesību jomā pārkāpums ir sekas darba izmantošanai bez autora atļaujas (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2020. gada 11. jūnijs, *Brompton Bicycle*, C-833/18, EU:C:2020:461, 21. punkts).

85 Tiesa ir nospriedusi, ka darba neatļauta izmantošana var būt šāds pārkāpums pat tad, ja tā attiecas uz salīdzinoši nenozīmīgu darba elementu, ja vien šis elements pats par sevi pauž tā autora intelektuālo jaunradi (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2009. gada 16. jūlijs, *Infopaq International*, C-5/08, EU:C:2009:465, 47. punkts).

86 Tādējādi, lai konstatētu autortiesību pārkāpumu, iesniedzējtiesai, pirmkārt, jākonstatē vismaz aizsargātā darba oriģinālo radošo elementu neatļauta izmantošana un, otrkārt, jānosaka, vai šie elementi, proti, tie, kas atspoguļo šī darba autora personību, ir uztverami pārņemti objektā, ar kuru, iespējams, ir izdarīts pārkāpums (šajā nozīmē un pēc analoģijas skat. spriedumu, 2019. gada 29. jūlijs, *Pelham* u.c., C-476/17, EU:C:2019:624, 39. punkts).

87 Savukārt, lai novērtētu autortiesību pārkāpumu, piemērojot Direktīvas 2001/29 2. panta a) punktu, 3. panta 1. punktu un 4. panta 1. punktu, katra konfliktējošā objekta radītā kopējā iespaida salīdzinājums nevar būt izšķirošs, jo šis kritērijs attiecas uz dizainparaugu aizsardzību.

88 Otrām kārtām, runājot par aizsargāta darba oriģinalitātes pakāpes ņemšanu vērā, jāatgādina, ka tad, ja objektam piemīt šī sprieduma 48. punktā minētās iezīmes un tātad tas ir uzskatāms par darbu, uz to – šajā statusā – ir attiecināma autortiesību aizsardzība saskaņā ar Direktīvu 2001/29, paturot prātā, ka šīs aizsardzības apjoms nav atkarīgs no autora radošās brīvības pakāpes un ka tas līdz ar to nav mazāks par aizsardzības apjomu, kas attiecināms uz jebkuru ar minēto direktīvu aptvertu darbu (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2019. gada 12. septembris, *Cofemel*, C-683/17, EU:C:2019:721, 35. punkts).

89 Šajā ziņā jāuzsver, ka Tiesa, it īpaši attiecībā uz funkcionāliem objektiem, ir nospriedusi – dažādu tādu iespējamo formu esība, kuras ļauj sasniegt to pašu tehnisko rezultātu, ja tā ļauj konstatēt izvēles iespējas esību, nav noteicoša, lai novērtētu faktorus, kas bijuši pamatā autora izvēlei. Arī iespējamā pārkāpēja gribai šādā vērtējumā nav nozīmes (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2020. gada 11. jūnijs, *Brompton Bicycle*, C-833/18, EU:C:2020:461, 35. punkts).

90 Trešām kārtām, attiecībā uz abu konfliktējošo objektu kopīga iedvesmas avota esību, kā ģenerāladvokāts būtībā norādījis secinājumu 71. punktā, pirmkārt, ja abu attiecīgo objektu izveidē iedvesma nākusi no viena un tā paša darba vai arī no agrāka dizainparauga, atvasinātajā darbā oriģināli ir tikai "jauni" radošie elementi un tikai šo jauno elementu pārņemšana veido iespējamu autortiesību pārkāpumu. Otrkārt, tas vien, ka tiek sekots tai pašai māksliniecīskajai tendencei vai strāvojumam, kam sekojis agrākā darba autors, nav uzskatāms par šādu pārkāpumu, ja nav pārņemti konkrēti identificējami šī agrākā darba radošie elementi.

91 Visbeidzot, runājot par līdzīgas neatkarīgas jaunrades esību, lai gan lietišķās mākslas objektu gadījumā jaunrades iespējas ir ierobežotas tehnisku iemeslu dēļ, šāda situācija nav pilnībā izslēgta un, pieņemot, ka tā ir pierādīta, nav uzskatāma par autortiesību pārkāpumu. Lai konstatētu iespējamu autortiesību pārkāpumu, lietu izskatošajai tiesai jāizvērtē šādas līdzīgas neatkarīgas jaunrades esība, ņemot vērā visus atbilstošos konkrētās lietas apstākļus, kādi tie bijuši attiecīgo objektu radīšanas brīdī, neatkarīgi no faktoriem, kas ir ārēji un radušies pēc attiecīgo objektu radīšanas. Vienkārša šādas situācijas iespējamība nevar attaisnot atteikumu piešķirt aizsardzību saskaņā ar autortiesībām.

92 Ņemot vērā visu iepriekš minēto, uz trešo un ceturto jautājumu lietā C-580/23 jāatbild, ka Direktīvas 2001/29 2. panta a) punkts, 3. panta 1. punkts un 4. panta 1. punkts jāinterpretē tādējādi, ka, lai konstatētu autortiesību pārkāpumu, jānosaka, vai aizsargātā darba radošie elementi atpazīstamā veidā ir pārņemti objektā, ar kuru, iespējams, tiek izdarīts pārkāpums. Tam pašam kopējam vizuālajam iespaidam, ko rada abi konfliktējošie objekti, un attiecīgā darba oriģinalitātes pakāpei nav nozīmes. Līdzīgas jaunrades iespēja nevar pamatot aizsardzības atteikumu.

Par tiesāšanās izdevumiem

93 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība izriet no tiesvedībām, kas notiek iesniedzējtiesās, tāpēc tās lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (pirmā palāta) nospriež:

1) **Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2001/29/EK (2001. gada 22. maijs) par dažu autortiesību un blakustiesību aspektu saskaņošanu informācijas sabiedrībā**

   jāinterpretē tādējādi, ka

   starp aizsardzību saskaņā ar dizainparaugu tiesībām un aizsardzību saskaņā ar autortiesībām nepastāv noteikuma un izņēmuma saikne tādējādi, ka, pārbaudot lietišķās mākslas objektu oriģinalitāti, būtu jāpiemēro augstākas prasības nekā citu veidu darbiem paredzētās.

2) **Direktīvas 2001/29 2. panta a) punkts, 3. panta 1. punkts un 4. panta 1. punkts**

   jāinterpretē tādējādi, ka

   darbs šo tiesību normu izpratnē ir objekts, kas atspoguļo autora personību, izpaužot viņa brīvu un radošu izvēli. Brīva un radoša nav ne tikai izvēle, ko nosaka dažādi ierobežojumi – tostarp tehniski –, kuri saistījuši autoru objekta radīšanas laikā, bet arī izvēle, kas, lai gan ir brīva, neatspoguļo autora personības nospiedumu, piešķirot objektam unikālu izskatu. Tādus apstākļus kā autora nodomi radošajā procesā, iedvesmas avoti un jau pieejamu formu izmantošana, līdzīgas neatkarīgas jaunrades iespējamība vai šī objekta atzīšana speciālistu aprindās attiecīgā gadījumā var ņemt vērā, bet tie katrā ziņā nav nedz nepieciešami, nedz izšķiroši, lai noteiktu objekta, kura aizsardzība tiek prasīta, oriģinalitāti.

3) **Direktīvas 2001/29 2. panta a) punkts, 3. panta 1. punkts un 4. panta 1. punkts**

   jāinterpretē tādējādi, ka,

   lai konstatētu autortiesību pārkāpumu, jānosaka, vai aizsargātā darba radošie elementi atpazīstamā veidā ir pārņemti objektā, ar kuru, iespējams, tiek izdarīts pārkāpums. Tam pašam kopējam vizuālajam iespaidam, ko rada abi konfliktējošie objekti, un attiecīgā darba oriģinalitātes pakāpei nav nozīmes. Līdzīgas jaunrades iespēja nevar pamatot aizsardzības atteikumu.

[Paraksti]